

Evaluatie van de duurzame overheidsopdrachten, toegekend in 2011 en 2012

Het gaat om de toepassing door de gewestelijke en gemeentelijke administraties van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van de omzendbrief van 5 februari 2009 betreffende de opname van duurzame ontwikkelingscriteria in de overheidsopdrachten voor leveringen en diensten tussen 2011 en 2012.

CONTEXT

De omzendbrief betreffende de duurzame overheidsopdrachten, goedgekeurd door de Brusselse regering op 5 februari 2009, werd sedert deze goedkeuring door Leefmilieu Brussel toegepast. Deze toepassing betreft met name een evaluatie van groene overheidsopdrachten in het BHG. De evaluatie vindt om de 2 jaar plaats.

Leefmilieu Brussel heeft gekozen voor een kwantitatieve aanpak. Een evaluatie betreffende de overheidsopdrachten toegewezen in 2008 werd in 2009 uitgevoerd en een tweede evaluatie betreffende de overheidsopdrachten van 2009 en 2010 werd in 2011 uitgevoerd. De resultaten zijn [hier](#) beschikbaar.

Dit document bevat de resultaten van de derde evaluatie van de duurzaamheid van overheidsaankopen en betreft de overheidsaankopen van 2011 en 2012.

RESULTATEN

1. Deelname aan de evaluatie

34.5% van de gewestelijke, gemeentelijke en OCMW-administraties hebben aan het onderzoek deelgenomen. Dit deelnamepercentage is vergelijkbaar met de voorgaande evaluaties (27.50% voor de evaluatie van 2009 en 34.5% voor de evaluatie van 2011).

2. Worden de behoeften voor de opdracht geëvalueerd?

75% van de administraties die de vragenlijst hebben beantwoord, zeggen systematisch een behoeftenanalyse vóór de overheidsopdrachten toegekend in 2011 en 2012 te hebben uitgevoerd (dit waren er 84.20% bij de vorige evaluatie). 25% van de administraties zeggen « soms » een behoeftenanalyse uit te voeren vóór de lancering van de opdrachten.

3. Milieucriteria

-
- 95% van de administraties die de vragenlijst hebben beantwoord, hebben milieucriteria opgenomen in hun bijzondere bestekken voor de opdrachten voor leveringen en diensten toegekend in 2011 en 2012. Dit percentage is 5.5% hoger dan bij de vorige evaluatie (89.5% in 2009-2010). Het percentage van administraties die milieucriteria hebben opgenomen in de overheidsaankopen van kledij is niet zo hoog vergeleken met andere soorten van leveringen (26%), maar het is toch duidelijk gestegen vergeleken met de aankopen van 2010 en 2011 (stijging van 20%).

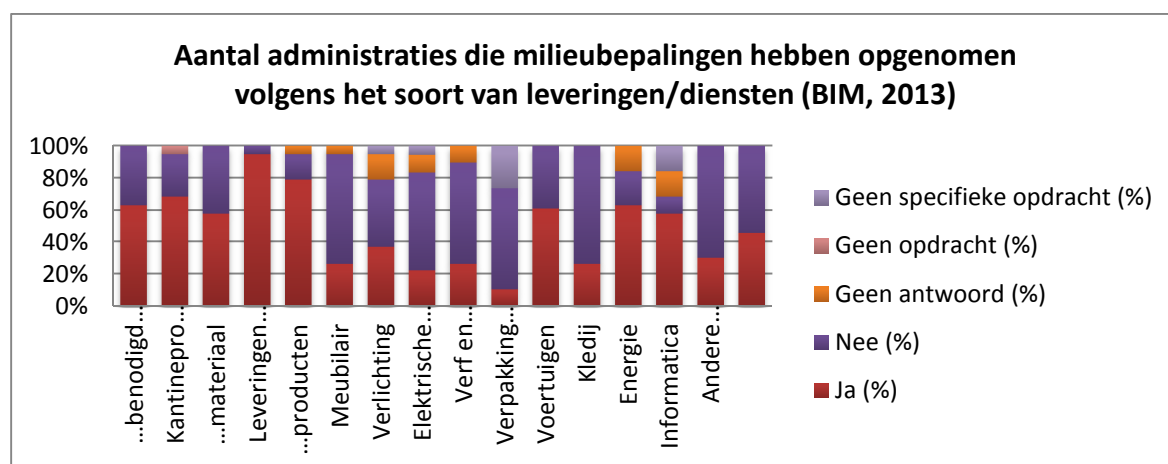
De administraties die geen milieubepalingen hebben opgenomen, zeggen dat dit voornamelijk komt door een gebrek aan vorming, gebrekkige informatie van de inschrijvers, de afwezigheid van referentieproducten (productencatalogus, lijst van diensten) en ten slotte de vrees om offertes te moeten afwijzen, in het bijzonder bij de kwalitatieve selectie, en zo de concurrentie te verminderen.

-
- Weinig administraties hebben milieubepalingen opgenomen in bijzondere bestekken betreffende de aankoop van meubilair (26.3%) en verf en vernis (26.3%).

- We stellen een daling vast van het aantal administraties die ecologische bepalingen hebben opgenomen in hun bestekken voor de aankoop van elektrische huishoudapparatuur (-32 %, van 53.80% voor de evaluatie van 2009-2010 naar 22.2% voor de aankopen in 2011 en 2012), verlichting (- 13 %, van 50% voor de evaluatie van 2009-2010 naar 36.8% voor de evaluatie van 2011-2012).

Voor bepaalde soorten van aankopen ligt het percentage van de administraties die ecologische clausules hebben opgenomen boven het gemiddelde : 94.7% van de administraties hebben ecologische criteria opgenomen voor de aankoop van **papier**, 78.9% van de administraties hebben milieubepalingen opgenomen in hun opdracht toegekend in 2011 en 2012 voor de aankoop van **schoonmaak- en onderhoudsproducten** (een stijging vergeleken met de vorige evaluatie waar dit maar 53.8% bedroeg).

Meer dan 60% van de administraties hebben ook milieubepalingen opgenomen in hun bestek voor kantoorbenodigdheden (63.2%), kantineproducten (68.4%), voertuigen (61,1%) en energie (61,1%). Voor deze vier categorieën van producten zijn de resultaten relatief stabiel vergeleken met de vorige evaluatie.

Voor dit soort van leveringen nemen de administraties de milieubepalingen meestal op in de technische specificaties van de bijzondere bestekken.

Op de vraag «Heeft uw administratie een of meerdere opdrachten toegekend die u geslaagd vindt wat betreft de duurzaamheid ? », antwoorden 63,2% van de administraties die op de enquête hebben gereageerd dat een of meerdere van hun opdrachten geslaagd zijn qua duurzaamheid. Ze beschouwen de opdracht als geslaagd :

- wanneer er geen bezwaar is,
- wanneer de opdracht minder vervuilend is tegen een lagere kostprijs (meer bepaald op het gebied van energie),
- of nog wanneer er een belangrijke impact is op het aantal personen waarop de milieucriteria betrekking hebben of op de gezondheid (een argument dat vooral bij de kantineproducten wordt aangehaald).

4. Hoe worden de duurzaamheidscriteria tijdens de opdracht gecontroleerd ?

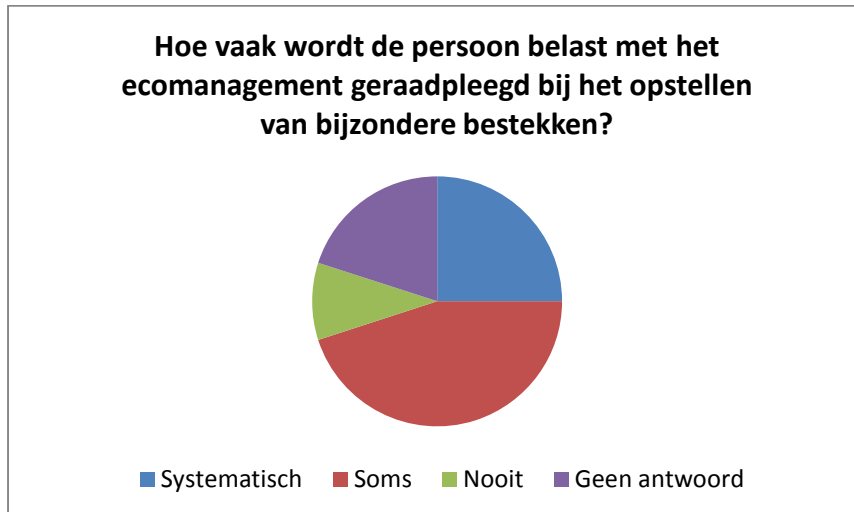
De gebruikte middelen om te controleren of de milieucriteria worden nageleefd, zijn divers. Bij het opstellen van het bijzonder bestek gaat het om het opvragen van certificaten, labels, technische fiches voor de gewenste leveringen, monsters, een nota die het milieubeleid beschrijft of een engagement op erewoord.

Bij sommige administraties wordt er ook tijdens de uitvoering van de opdracht gecontroleerd, bijvoorbeeld de controle van de etiketten van de producten op het moment van de levering.

5. Werd er een verantwoordelijke voor de « duurzame overheidsaankopen » aangesteld ?

85% van de administraties die deelnamen aan de enquête hebben een persoon in dienst die belast is met het ecomanagement in hun administratie. Nochtans wordt deze persoon slechts in 25% van de administraties systematisch geraadpleegd in het kader van het opstellen van een bestek in de administraties die over een dergelijke competentie beschikken.

68,8% van de administraties die een persoon in dienst hebben die belast is met het ecomanagement raden deze persoon aan opleidingen te volgen om zijn kennis op het gebied van duurzame overheidsopdrachten bij te werken. In de helft van de administraties bezorgt deze persoon ook informatie over de duurzame overheidsopdrachten aan zijn betrokken collega's.

6. Gezamenlijke aankopen

Ongeveer de helft van de administraties die de enquête hebben beantwoord, hebben reeds gezamenlijke aankopen met andere administraties uitgevoerd. Deze aankopen betreffen met name kantoorbenodigdheden, papier, computermateriaal, postdiensten, de levering van gas en elektriciteit.

Alle administraties die ervaring hebben met deze aankopen bestempelden de ervaring als positief tot zeer positief.

7. Laat ons enkel de gewestelijke administraties in beschouwing nemen...

Ook al werden de gemeenten en OCMW 's uitgenodigd om deel te nemen aan de dynamiek van de duurzame overheidsaankopen, de omzendbrief van 5 februari 2009 betreffende de duurzame overheidsopdrachten voor leveringen en diensten beoogt enkel de gewestelijke administraties. Het is dus evident om ook de resultaten van de evaluatie te analyseren enkel rekening houdend met de gewestelijke administraties.

Wanneer we enkel de gewestelijke administraties in beschouwing nemen die deelnamen aan de 3 evaluaties betreffende de duurzame overheidsaankopen georganiseerd door Leefmilieu Brussel sinds 2009, stellen we vast dat het aantal producten waarvoor ecologische criteria in de bestekken werd opgenomen, gestegen is. Voor de overheidsaankopen in 2009 en 2010 hebben de betrokken gewestelijke administraties inderdaad bij 54% van de leveringen ecologische criteria in de bestekken opgenomen, terwijl dit voor de opdrachten toegekend in 2011 en 2012 66% bedroeg, of een stijging van 12%.

Deze stijging kan worden verklaard door het feit dat de administraties die aan de drie evaluaties hebben deelgenomen ongetwijfeld meer gemotiveerd zijn dan de andere.

Voor deze derde evaluatie hebben 57.89 % van de gewestelijke administraties, of 11 administraties van de 19 waarmee contact werd opgenomen, de vragenlijst beantwoord. Dit is meer dan het gemiddelde van de volledige deelname. 10 van deze 11 gewestelijke administraties hebben milieucriteria in hun overheidsopdrachten opgenomen, een stabiel resultaat vergeleken met de vorige evaluatie.

In het algemeen zien we een verlaging van het aantal producten waarvoor de gewestelijke administraties milieucriteria opnemen. Het gemiddelde bedroeg 51.22% voor de overheidsopdrachten toegekend in 2008, 49.34% voor de opdrachten van 2009 en 2010 en 44.8% voor de overheidsopdrachten toegekend in 2011 en 2012.

Door de resultaten per categorie van producten te analyseren, stellen we vast dat het aantal gewestelijke administraties dat duurzame criteria opneemt voor verpakkingsmateriaal, verlichting en elektrische huishoudapparatuur duidelijk daalt (-23% voor de verlichting, -22% voor het verpakkingsmateriaal en -51% voor elektrische huishoudapparatuur). Met uitzondering van deze drie sterke dalingen zijn de resultaten relatief stabiel voor de andere categorieën van producten. Bovendien stellen we een stijging van 14% vast voor de schoonmaakproducten, en van 27% voor kledij. Het computermateriaal, de kantoorbenodigdheden, papier en schoonmaakproducten blijven categorieën van producten waarvoor de administraties milieucriteria opnemen.

Opmerking :

We moeten waakzaam zijn voor mogelijke fouten in de verkregen resultaten. Eerst en vooral kan niet worden uitgesloten dat sommige antwoorden werden gegeven omdat ze meer waardering opleveren of dat er geen antwoord werd gegeven door de vrees om het aanzien te verliezen. Het is ook waarschijnlijk dat de meest gemotiveerde administraties aan de evaluatie hebben deelgenomen.

Besluit

Na afloop van de enquête stellen we vast dat een hoger aantal administraties nu milieubepalingen in hun bijzondere bestekken opnemen (een evolutie van 89.5% naar 95%).

Niettemin is de behoeftenanalyse vóór het opstellen van een overheidsopdracht nog geen systematische praktijk geworden in alle administraties en het blijkt zelfs dat er minder administraties zijn die deze evaluatie systematisch uitvoeren t.o.v. de vorige evaluatie...

In dit opzicht werd een duidelijke stijging vastgesteld voor de aankoop van kledij terwijl dit deel uitmaakte van het soort van aankopen waarvoor minder administraties milieucriteria opnamen bij de vorige evaluatie.

De aankopen van meubilair, kledij, verf en vernis blijven leveringen waarvoor het minst aantal administraties ecologische criteria opnemen.

Voor elektrische huishoudapparatuur en in mindere mate voor de aankoop van verlichting stellen we een daling van het aantal administraties vast die ecologische criteria opnemen. We moeten met deze vaststelling rekening houden bij het vormingsprogramma 2014.

Voor kantineproducten, energie, voertuigen, schoonmaakproducten, kantoorbenodigdheden en papier blijft het aantal administraties dat ecologische criteria opneemt hoger dan gemiddeld.

Deze resultaten zijn relatief stabiel vergeleken met de vorige evaluatie, behalve voor de schoonmaakproducten waarvoor een duidelijk stijging kon worden vastgesteld. Deze criteria worden meestal opgenomen in de technische specificaties van het bestek van de opdracht.

Alle informatie over de duurzame overheidsaankopen in het BHG zijn beschikbaar op de website van [Leefmilieu Brussel](http://Leefmilieu.Brussel) en op het platform van het Brussels netwerk van duurzame overheidsaankopers www.brusselsapp.be